

THE INFLUENCE OF THE SMART TECHNOLOGIES ON THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE REGION AND THE LEVEL OF HAPPINESS OF ITS RESIDENTS

YAREMKO Larisa, YAREMKO Sofiya

In Happiness And Contemporary Society : Conference Proceedings Volume (Lviv, March, 20-21, 2020). Lviv: SPOLOM, 2020. P. 296-300.

ISBN 978-966-919-593-7

ВПЛИВ СМАРТ-ТЕХНОЛОГІЙ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ ТА РІВЕНЬ ЩАСТЯ ЙОГО МЕШКАНЦІВ

ЯРЕМКО Лариса, ЯРЕМКО Софія

// *Щастя та сучасне суспільство : збірник матеріалів міжнародної наукової конференції* (Львів, 20-21 березня 2020 р.). – Львів: СПОЛОМ, 2020. – С. 296-300.

ISBN 978-966-919-593-7

YAREMKO Larisa

Doctor of Economic Sciences, Professor

Department of the International economic relations

Lviv University of Trade and Economics (Lviv, Ukraine)

YAREMKO Sofiya

PhD student

Institute of Regional Research named after M.I. Dolishniy (Lviv, Ukraine)

THE INFLUENCE OF THE SMART TECHNOLOGIES ON THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE REGION AND THE LEVEL OF HAPPINESS OF ITS RESIDENTS

ЯРЕМКО Лариса

доктор економічних наук, професор кафедри міжнародних економічних відносин

Львівський торговельно-економічний університет (Львів, Україна)

ЯРЕМКО Софія

Аспірантка

Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долішнього (Львів, Україна)

ВПЛИВ СМАРТ-ТЕХНОЛОГІЙ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ ТА РІВЕНЬ ЩАСТЯ ЙОГО МЕШКАНЦІВ

Considering that the level of happiness depends on the place of residence, and taking into account the processes of regionalization of economic life which are actively introduced in Ukraine, the impact of innovative development of the region on the level of happiness of their inhabitants is considered. The opportunities of the region to act as an independent entity of economic life and the factors of ensuring its competitiveness not only in the national but also the international market are substantiated. This will be greatly facilitated by the introduction of smart specialization.

The concept of smart specialization of regional development in Ukraine is being implemented within the framework of the Association Agreement between Ukraine and the European Union, where it has been successfully pilot-tested. The introduction of the smart technologies and their introduction into the production system, in addition to economic, provides many social benefits that directly affect the level of happiness of the population.

Питання про щастя - це про те, що потрібно людині щоб бути щасливою, а також про те, в чому полягає хороше життя і чого людині прагнути. Щастя характеризує ступінь задоволеності умовами власного життя, реалізацію свого потенціалу. Поняття щастя характеризує не лише наявні об'єктивні умови перебування людини, але і залежить від її уявлення про те, яким має бути життя, що саме є щастям. Досліджуючи задоволеність українців різними аспектами життя Київський міжнародний інститут соціології виявив, що рівень щастя українців хоч і незначно, але різниця за регіоном проживання. Так, за результатами опитування у травні 2018 р. серед мешканців західних областей – щасливими почувалися 68%, у центральному регіоні – 63%, на півдні – 59%, у східних

областях – 60%. Таким, чином регіональні особливості в межах країни впливають на рівень щастя.

В сучасному світі відбуваються процеси зміцнення спроможності регіональних спільнот самостійно вирішувати значну частину проблем регіонального розвитку. Регіон виступає в ролі суб'єкта господарювання. Ознакою економічної успішності регіону є його конкурентоспроможність. Ті фактори, що забезпечують кращі умови в економічному суперництві з іншими суб'єктами, є конкурентними перевагами.

Конкурентні переваги значною мірою залежать від наділеності регіону факторами виробництва (ресурсами). Їх поділяють на дві групи: успадковані та штучні. Першу групу формують фізичні та трудові ресурси: забезпеченість корисними копалинами, землями, лісами, рекреаційними ресурсами, кваліфікованою робочою силою, а також переваги місцезнаходження регіону та його екологічний стан. Останнє має істотне значення для залучення інвестицій у розвиток туризму, рекреації, сільського господарства та харчової промисловості, залучення та утримання робочої сили і населення. До другої групи чинників конкурентоспроможності відносять навчальні заклади, спеціалізовані кваліфіковані кадри, науково-дослідницьку базу, які створюються свідомими і скоординованими діями регіональної влади, бізнесових структур і місцевої громади.

Наступним детермінантом конкурентних переваг регіону є вибагливість і вимогливість споживачів регіонального ринку, обумовлені високим рівнем доходів, значною конкуренцією між виробниками, і т.ч. з закордонними товарами, культурним середовищем. А формування територіальних товарних брендів на зразок “токайські вина”, “львівське пиво” тощо дає мешканцям додаткову можливість пишатися приналежністю до свого регіону.

Ще одним джерелом конкурентних переваг регіону є *ринкова і соціальна інфраструктура*. Вона забезпечує комплексність розвитку територіальної економіки і є, по суті, передумовою успішності бізнесу та соціально-економічного комфорту регіональної громади. Крім цього, розвиненість загальної інфраструктури є додатковою характеристикою самого регіону, а також впливає на зручність життя для його мешканців.

Наявність та ефективне використання інформаційно-комунікаційних технологій стало ключовим чинником у досягненні успіху в сучасній економіці. Перспективи у розвитку регіону значною мірою обумовлені його “інформаційним розвитком”, який характеризується використанням можливостей Інтернет-технологій.

Ще одним фактором конкурентних переваг регіону є структура й організація бізнесу. Очевидна відмінність конкурентоспроможності великих та малих і середніх підприємств. Конкурентні переваги великих підприємств ґрунтуються на належному забезпеченні ресурсами: трудовими, матеріальними та фінансовими, здатності залучати кращі матеріальні ресурси: техніку, технології, сировину та комплектуючі. Участь малих і середніх підприємств інтегрованих структурах, зокрема і за участю великих підприємств, істотно зміцнює їхні конкурентні позиції.

Важливу роль відіграють ще і такі фактори як : міжфірмове бізнес-середовище і культурно-соціальне оточення. Міжфірмове бізнес-середовище

характеризується цілою низкою параметрів, які поділяються на три групи: 1) склад учасників господарської діяльності; 2) умови ведення бізнесу; 3) соціально-економічна ситуація в регіоні.

Склад учасників господарської діяльності відображає контрагентів – ділових партнерів, сконцентрованих на даній території, концентрацію чинників виробництва: підприємництва, капіталу, кваліфікованої робочої сили, знань, зосереджених в одному місці. Це зменшує не лише транспортні та енергетичні витрати, а й транзакційні витрати. Умови ведення бізнесу визначають існуючий регуляторний режим: умови відкриття та реєстрації бізнесу, рівень корумпованості, місцеві податки та пільги інвесторам, прозорість прийняття владних рішень, проведення тендерів тощо.

Але одним із найважливіших фактів, на нашу думку, є соціально-економічна ситуація в регіоні. Для її визначення варто скористатися формулою Дж. Майера “Економічний добробут. Економічна стабільність. Економічний розвиток” [1, с. 36]. Регіон, який динамічно розвивається, забезпечує економічну стабільність і економічний добробут. Сюди залучаються кваліфіковані кадри, які своєю працею забезпечують високу продуктивність праці і подальший економічний розвиток. Все це супроводжується зростанням доходів і добробуту територіальної громади і як наслідок, зростанням рівня щастя.

Найширшим контекстом бізнесової діяльності і пов'язаних з нею конкурентних відносин є *соціально-культурне оточення*. Це найбільш недооцінюваний українським політикумом і бізнесом компонент конкурентоспроможності, зокрема, коли йдеться про духовні цінності. Культура формує систему цінностей людини, сприйняття явищ суспільного життя, норми поведінки, характер діяльності та систему цінностей, яка визначає фактори, за якими ми оцінюємо якість свого життя і. Все це безпосередньо стосується господарського життя, визначає господарську етику, якою керуються у своїй діяльності суб'єкти господарювання. Їх застосування є результативним і впливає на ефективність господарської діяльності та соціальний комфорт громади і в тому числі на відчуття щастя.

Одним із перших дослідників впливу культури на формування суспільно-економічного життя був М. Вебер. В есе “Протестантська етика і дух капіталізму” він доводив, що сучасний капіталізм своїм народженням зобов'язаний не так прагненню до наживи, як протестантській працьовитості, аскетизму та сумлінності. Слід брати до уваги і психологію людей, психологічні особливості окремих територіальних громад, пов'язані із місцем проживання, національністю, віросповіданням тощо. Вони тим чи іншим чином впливають на споживацьку поведінку, схильність до заощаджень, інвестиційну активність людей. Це те, що вивчає новий розділ економічної теорії, – поведінкова економіка. Дослідники зазначають наявність “особливих психологічних ресурсів виробництва”, мобілізація і використання яких можуть значно підвищити трудову віддачу, раціональне використання ресурсів. Сучасні країни і цивілізації, розвиваються різними темпами і мають різні соціально-економічні досягнення. Культура формує спільноту (соціум). Її продукційні можливості характеризуються, крім іншого, такими “культурологічними” елементами, як рівень соціального капіталу, рівень довіри між людьми, креативність та інноваційність.

Важливими елементами суспільно-економічного розвитку є рівень розвитку соціального капіталу та довіра між людьми. Солідарність, тісна взаємодія та співпраця економічних суб'єктів є передумовою успішності в конкурентному змаганні. Для успіху потрібна також довіра до влади та публічних інститутів. Важливе значення має довіра для розвитку нової, знанневої економіки та позитивно впливає на соціальний капітал.

Ще одним елементом соціально-культурного оточення є креативність та інноваційність. Креативність формує інноваційність як постійне прагнення і пошук нового, нових форм соціально-економічного розвитку. Р. Флоріда запропонував термін “креативний клас”, який означає соціальну верству, здатну змінити майбутнє. Цей клас може забезпечити успіх міст, галузей і регіонів, які можуть бути охарактеризовані як “креативні регіони”. Креативність перетворилася в основне джерело конкурентної переваги.

Важливість соціально-культурного оточення, крім зазначеного, полягає ще й у тому, що воно формує якість працівника, підприємця, чиновника. Їх рисами стають порядність, компетентність, обов'язковість, відповідальність, законслухняність. Це забезпечує вищу ефективність їх діяльності і результативність регіональної економіки. Для прикладу, експерти вважають непідкупність і високі професійні якості чиновників одним із чинників японського економічного дива. Такі передумови регіонального підходу до системи господарювання можуть бути суттєво підсилені запровадженням підходу старт спеціалізації регіональної економіки.

Концепція смарт спеціалізації регіонального розвитку в Україні реалізується в рамках Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, де вона успішно апробована. Смарт технології створюючи нові можливості вирішення проблем та нові ресурси, здатні перевести суспільство і господарську систему на якісно інший рівень розвитку. Регіональна старт спеціалізація – цілісна система рішень, спрямована на підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки шляхом підприємницького вибору складових регіонального потенціалу, перспективних для зміни виробничої функції шляхом розробки і впровадження інновацій [2]. Цей підхід передбачає забезпечення якості регіонального розвитку шляхом переходу сучасної регіональної політики від стратегії вирівнювання регіональних соціально-економічних диспропорцій до формування засад стимулювання саморозвитку регіонів. І рушійною силою виступатимуть інноваційні та інформаційні технології.

Якщо порівняти країни, що займають верхні позиції за Міжнародним індексом щастя, то їхній перелік співпадає зі списком країн, що лідирують за рівнем розвитку інформаційно-комунікаційних технологій [3]. Адже розвиток останніх і їхнє впровадження в виробничу систему, окрім економічних, дає і ряд соціальних переваг, які безпосереднім чином впливають на рівень щастя: створення додаткових робочих місць в інноваційних галузях (що особливо привабливо для молоді); вищий рівень заробітної плати, що властиво для галузі інформаційних технологій; інноваційні галузі створюють передумови для реалізації працівниками своїх вмінь, креативних здібностей та особистої свободи, що є невід'ємною складовою відчуття щастя.

В рамках такого підходу створюються додаткові можливості для соціальних ліфтів. Керування процесами модернізації на засадах інформаційних технологій вимагають високих фахових здібностей не лише для рядових робітників, але і управлінських кадрів, що, на нашу думку, зменшує можливості і для прояву корупції. Конкуренція між регіонами щодо успішності впровадженні концепції смарт спеціалізації, стане додатковим стимулом регіонального розвитку.

Старт технології сьогодні є одним з найбільш актуальних трендів розвитку сучасного суспільства, застосування якого здатне суттєво вплинути на зростання рівня і якості життя та рівень щастя населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Майер Дж., Олесневич Д. Міжнародне середовище бізнесу: Конкуренція та регулювання у глобальній економіці. Київ: Либідь, 2002. 703 с.
2. Снігова О.Ю. Розкриття потенціалу смарт-спеціалізації для подолання регіональної структурної інертності в Україні. Економіка Укаїни. 2018. № 8. С. 75-87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2018_8_7.
3. The Global Information Technology Report 2016 – World Economic Forum. URL: http://www3.weforum.org/docs/GITR2016/WEF_GITR_Full_Report.pdf.